

štenje onih krugova koji su još uvijek živjeli u davnoj prošlosti i nisu vidjeli sadašnjost ni slutili što donosi budućnost.

Nemojmo se čuditi, ako i na sadašnjem koncilu dođu do izražaja različita, pa i protivurječna mišljenja. To mora biti i ne može drugačije da bude. I ona zastarjela mišljenja s kojima se ne bismo mogli s našeg stanovišta složiti, imaju u usmjerivanju i stilizaciji koncilskih zaključaka važnu funkciju. Ona povezuju nove tendencije s prošlošću i tako pridonose organskom razvitku novih mjera i njihovoj pravilnoj odmjerivosti da ne bude prenapetih skokova. Bez obzira, dakle, hoće li naša očekivanja u svemu biti ispunjena, zaključke koncila treba dočekati, kako ono nedavno reče bečki nadbiskup kardinal König, s optimističkim realizmom.

Dr DRAGUTIN KNIEWALD

IZMEĐU EPIFANIJE I PARUZIJE

(Život Crkve od prvog do drugog Bogojavljenja)

U Misalu ima šest nedjelja »po Bogojavljenju«. Tri posljednje daju lijepo uređenoj crkvenoj godini neku vrst putničkog raspoređenja. Katkada su, na početku godine, kao nedjelje po Bogojavljenju, a katkada, pri kraju godine, kao nedjelje »po Duhovima«. I to je jedan dokaz kako je u mističnom godišnjem ciklusu liturgije teško odrediti početak i svršetak, budući da se oba, tvoreći bespočetno i beskrajno Božje »vrijeme«, slivaju u jedno. Ovdje se uglavnom obraća pažnja na mijenjanje izgleda lica ovih nedjelja. Prema položaju u liturgijskoj godini ovaj se, u bitnim crtama nepromjenjivi izgled mijenja lagano no ipak zamjetljivo već prema tome da li u misnim pjesmama 3. nedjelje po Bogojavljenju prelazi preko tog lica blago i vedro svjetlo prvog Kristova dolaska u tijelu ili iz pjesama 23. nedjelje po Duhovima žari blistavilo Paruzije.

Evandjelje 4. nedjelje po Bogojavljenju govori o stišavanju oluje na jezeru. U bogojavljenjskom vremenu produžava ovaj odlomak neprekinuti niz Evandjelja prijašnjih nedjelja, budući da, poslije poklona mudraca, krštenja na Jordanu, Kristova nastupa u hramu, čuda u Kani i čudesnog ozdravljenja bolesnika, govori o naročitom bogojavljenju — osobnom bogojavljenju Sina Božjega koji je postao čovjekom. Kod stišavanja oluje Isus se pokazuje kao Logos koji je u tijelu postao vidljiv,

kao svemoćna Očeva Riječ koja je u početku zapovjedila vodom (one su se razdijelile i pokazalo se suho: zemlja). Vode Galilejskog jezera upoznale su u njemu Logosa koji je u početku zapovjedio, a njihova poslušnost objavljuje ga kao Stvoritelja i Gospodara koji svoje stvorenje drži čvrsto u ruci. U svim se vremenima nad tim stvorenjem zapaža njegova vlast kao što psalmist u zahvalnoj pjesmi pjeva: »Jači od glasa mnogih voda, jači od bučnoga mora, jak je u visini Gospodin« (Ps 92,4) i: »Vidješe te vode, Bože, vidješe te vode i prepadoše se« (Ps 76,17). Sasvim je zgodno da se ovdje sjetimo božićne zornice koja nam je istim riječima objavila dolazak Boga-Logosa, Stvoritelja.

Ali kao simbolična slika mora narodâ koje se u grešnoj strasti valovito diže i spušta, galilejske vode u svojoj poslušnosti prema riječi Kristovoj objavljuju još veće misterije. Njihovo naglo smirenje priznaje Krista kao onoga koji je došao da donese »veliki mir« što se iz Božje prisutnosti spušta na zemaljski nemir: »Zemlja se potrese i stiša, kad je Bog ustajao da sudi« (Ps 75, 9-10). Kristovo je objavljivanje Božja prisutnost u svijetu, osuda grijeha i smirenje ljudima koji su Bogu mili. Čudo na Genezaretskom jezeru na otajstven način navješta ne samo silnu Stvoriteljevu svemoć nego još više: Otkupiteljevu prisutnost koja donosi mir. To se sasvim očito ispunilo u Kristovoj smrti i uskrsnuću. Na uskrsno jutro pjeva Crkva: »Zemlja se potrese i stiša, kad je Bog ustajao da sudi« (Ps 75, 9-10). Uskrsnuće je popunjenje Bogojavljenja. Gospodin se božanski preobražen pokazuje svojim i udahnuje im duh mira koji stišava sve oluje strasti. Tako Evanđelje o oluji na jezeru u liturgiji 4. nedjelje po Bogojavljenju usmjeruje naše poglede prema Uskrsu. Kad se On na koncu vremena pokaže na nebeskim oblacima, kad dahom svojih usta usmrti Antikrista i veličanstvom svoje prisutnosti stiša uzgibano more narodâ, tada će se pred cijelim svijetom objaviti najdublja i posljednja stvarnost ovog simboličnog Spasiteljeva čina. Tek tada će mir i tišina zavladati zauvijek. Bit će to u punom smislu »velika tišina«. To svoje zadnje ispunjenje navješta Evanđelje o oluji na jezeru kad se čita u liturgiji 24. nedjelje po Duhovima, ali ni tada ne gubi s vida Kristov prvi dolazak u tijelu, njegovu smrt i njegovo uskrsnuće. To prvo objavljivanje Gospodinovo u tijelu je jamstvo onog drugog — slavnog: ovo je početak i prvi dio onoga. Tako se na Evanđelju o oluji pokazuje dvostruko svjetlo Epifanije i Paruzije i združeno svjetli nam milim sjajem jutarnje Zvijezde koja u Uskrsnoj noći granjava nemir-

noj duši. I na početku i na kraju godine izražava nam ovo Evandjelje POTPUNI misterij.

Slično je s odlomcima obiju slijedećih nedjelja. Prispodobe o kukolju u pšenici, o gorušičinu zrnu, o kvascu, prispodobe su o kraljevstvu Božjem, t. j. slike Crkve. Kao takove spadaju u bogojavljenjsko vrijeme a vidjeli smo da je Gospodinova Epifanija, njegov dolazak u tijelu ujedno i objavljenje Crkve. Kao Zaručnica prati ona Vladara. Ona je tijelo onoga koji se objavio. U utjelovljenju počinju zaruke ljudske naravi s božanstvom. S tijelom Kristovim započinje bivovanje tijela Crkve. Njezina je Glava tada postala vidljiva. Krist je došao da ovoj Glavi pripoji udove, da tijelo »izgradi u ljubavi« (Ef 4, 16), da ga iz poniženja »tijela grijeha« dovede do čistoće djece Božje. Njegovo objavljenje u tijelu očituje njegovu volju da otkupi to tijelo. Zato u bogojavljenjskoj liturgiji shvaćamo da se Ivanovo svjedočanstvo odnosi na »onoga koji ima doći«: »Evo Božjeg Janjeta koje uzima grijeha svijeta« (Iv 1, 29). Isus se objavio u tijelu da bi mogao sići u Jordan i uspeti se na križ. Slikovito u vodi Jordana a stvarno u krvi svog probodenog Srca, pere on udove svog tijela, čisti Crkvu od njezinih grijeha i daje joj da u krvi pije njegov život. Na ovo objavljenje Crkve u Kristovoj Epifaniji i na njezino uskrsno usavršenje ukazuju drugom slikom prispodobe 5. i 6. nedjelje po Bogojavljenju. Obadvije počinju slikom o sjetvi. Sijač sije svoje sjeme. Nekoliko nedjelja kasnije, na šezdesetnicu, slika se ponavlja. Ta slika pripada početku, bogojavljenjskom vremenu crkvene godine. Kristov dolazak na svijet bilo je vrijeme sjetve. Njegovo objavljenje, njegova riječ, njegovo Evandjelje, on sam, sve je to bilo je sjeme koje je trebalo biti bačeno u zemlju svijeta. Stoga je umro i bio pokopan. Sjemenka je pala u zemlju. »Ako pšenično zrno, kad padne u zemlju ne umre, ostaje samo. Ako li umre, rodi veliki rod« (Iv. 12, 24). Krist se pokazao u tijelu da može umrijeti; iz njegove smrti izrastao je život njegova tijela, Crkve: dobra pšenica na njivi svijeta, stablo na kome ptice nebeske prave gnijezdo. U času svog drugog dolaska Gospodin će požnjati dobri plod, očistiti svoje gumno, kukolj baciti u oganj i stablo Božjeg kraljevstva zasaditi uz vode vječnoga života. Epifanija je sisanje, Paruzija žetva. Između tog je vrijeme rasta iz snage Kristove krvi, vrijeme umiranja i klijanja sjemena, prolaz kroz smrt: PASHA. Kod svog prvog dolaska Krist se kao kvasac dao u ruke svoje Crkve da ga upotrebljava sve dotle dok cijelo tijesto, t. j. cijelo čovječanstvo Kristom ne uskisne. Kod svog ponovnog dolaska

Bog će prirediti gozbu i poželjati da kuša dobri kruh. Između Epifanije i Paruzije je vrijeme pripremanja kruha, mučni proces uskisivanja: prolaz — pasha. Tako je lice obaju Evandelja u isti mah okrenuto prema Epifaniji i Paruziji i obilježeno ozbiljnošću Pashe. Eto opet **POTPUNOG** Kristova misterija.

Sada je lakše shvatiti i nije potrebno posebno objašnjavati kako se poslanice uklapaju u liturgijskoj godini — sad u vrijeme Epifanije i Paruzije je vrijeme pripremanja kruha, mučni pro-na ljubav, koja izgrađuje Kristovo tijelo — Crkvu, iz prošlih nedjelja naprijed kroz bogojavljenko vrijeme i dočaravaju sliku Crkve koja raste. Ta se slika skriva u prispodobama Evandeljâ u kojima svježe, konkretne boje života prve kršćanske zajednice postaju opipljiva stvarnost. Stvarnost je to koja usprkos svoje povezanosti uz vrijeme i prostor nosi na sebi obilježje miline i veličanstvenosti raznovrsnog mnoštva sve-opće Crkve i već sadrži u sebi sliku budućnosti svečane zajednice vjernih do koje u toku zemaljskih »Gospodnjih godina« ima uzrasti snagom Kristova misterija. U završnom vremenu crkvene godine pokazuje se ta ljupka slika stvarnosti Crkve u potpunoj savršenosti »Kristova dana«, u nadvremenskom sjaju Paruzije sadašnjoj, oko oltara sakupljenoj crkvi koja sluša čitanje — vjerno zrcalo u kom se može dobro ogledati i prosuditi koliko je blizu ili daleko od te konačne savršenosti i pri tom upitati da li je snagu misterija tokom godine iskorištavala i da li je što uznapredovala prema slici konačne savršenosti koju je promatrala.

EMILIJANA LOEHR

S BORBOM DO CILJA

(Poslanica na nedjelju Sedamdesetnicu)

Da bi vjernicima Korinta pokazao pravi zamašaj vjerskih istina, posebno sve što slijedi iza primljena krštenja za svakog pojedinca, sv. Pavao se služi slikama iz dnevnog života. Ovog puta slikama iz športskog života. Da vjernik sretno prispije k vječnom određenju, nije dosta da je kršten. Krštenjem je vjernik postao borac za svoje vlastito spasenje. Apostol donosi pred oči ono što su sami mogli vidjeti a to su trkačke i šakačke igre. Pauzanija spominje da su u 2. st. po Kr. postojale istamske igre nedaleko Korinta a možemo pretpostaviti da su se odvijale i za Pavlovo vrijeme. Osim tih igara, što su bile u počast boga